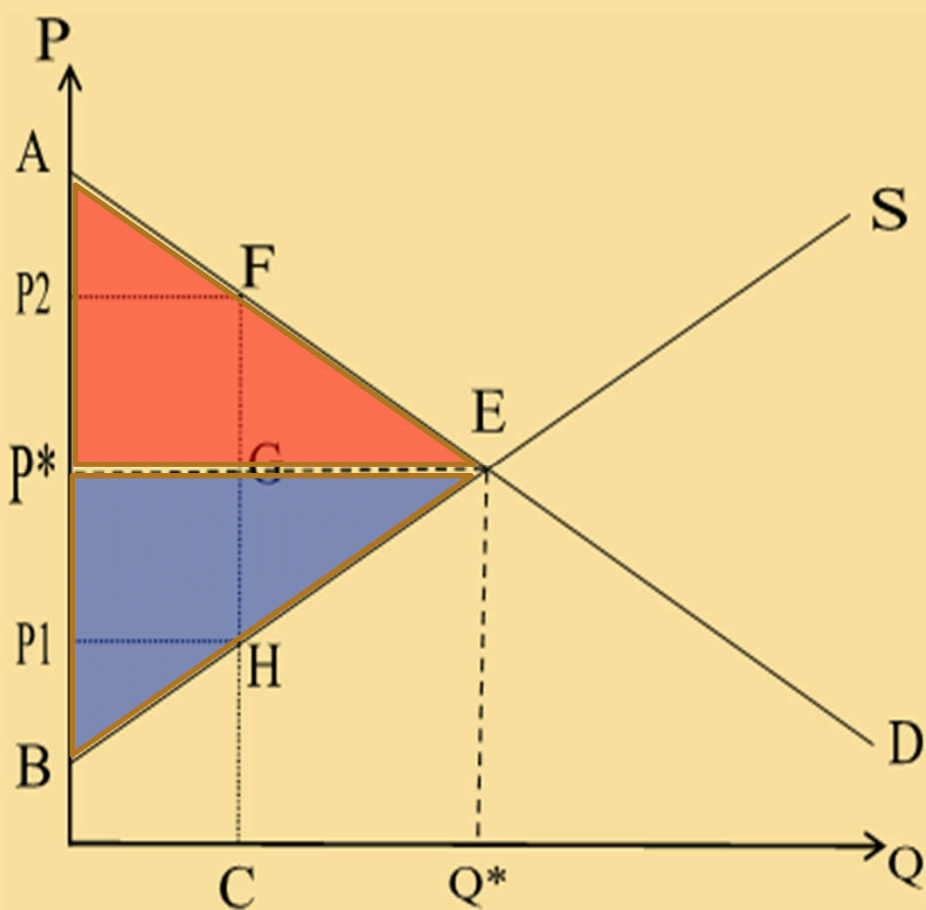

۶- تقسیم نقطه کارا به کل اقتصاد (در شرایطی که در بازار رقابت کامل داشته باشیم)

✘ با توجه به اینکه با منحنی های عرضه و تقاضای کل آشنایی داریم، نقطه کارا کل اقتصاد جایی است که $Q^d = Q^s$ شود.

اضافه رفاه مصرف کنندگان در نقطه کارا مثلث AEP^*

اضافه رفاه تولید کنندگان در نقطه کارا مثلث BEP^*

پس E نقطه تعادل و Q^* مقدار تعادلی و خالص منافع اجتماعی $\triangle AEB$ می باشد.

Q^* سطح تولید کارا
 P^* قیمت تعادلی بازار

۷- فعالیت های اقتصادی کارا و فعالیت اقتصادی ناکارا

الف - فعالیت اقتصادی وقتی کارا است که منافع کل حاصل از آن برای جامعه بیش از هزینه های کل آن باشد لذا در چنین شرایطی حداقل وضع یک نفر در اجتماع ارتقا خواهد یافت بی آنکه وضع هیچکس دیگری تنزل یابد. $TSB > TSC$

ب - فعالیت اقتصادی هنگامی ناکارا است که: هزینه کل حاصل از آن از منافع آن برای افراد جامعه بیشتر باشد. با انجام چنین فعالیتی حداقل وضع یک نفر آسیب می بیند لذا منافع حاصل شده برای عده ای نمی تواند هزینه های ایجاد شده برای دیگران در جامعه را جبران نماید. در نتیجه وقتی کل اجتماع را در نظر گیریم، چنین فعالیتی غیر مولد شناخته می شود. $TSB < TSC$

۸- آیا بازار کار عمل می‌نماید یا شکست روبرو است؟

× دلایل ناکارا بودن بازار یا شکست بازار (اقتصاد سرمایه داری) چیست؟

× بطور کلی اقتصاد دانان کلاسیک و نئوکلاسیک اعتقاد به حصول خود بخود نقطه کارای اقتصادی (در اقتصاد سرمایه داری یا بازار) دارند. البته این نقطه تعادل خود بخود را این اقتصاد دانان و پیروان آنان در شرایط مشروط می‌دانند. (مثلاً در اشتغال کامل).

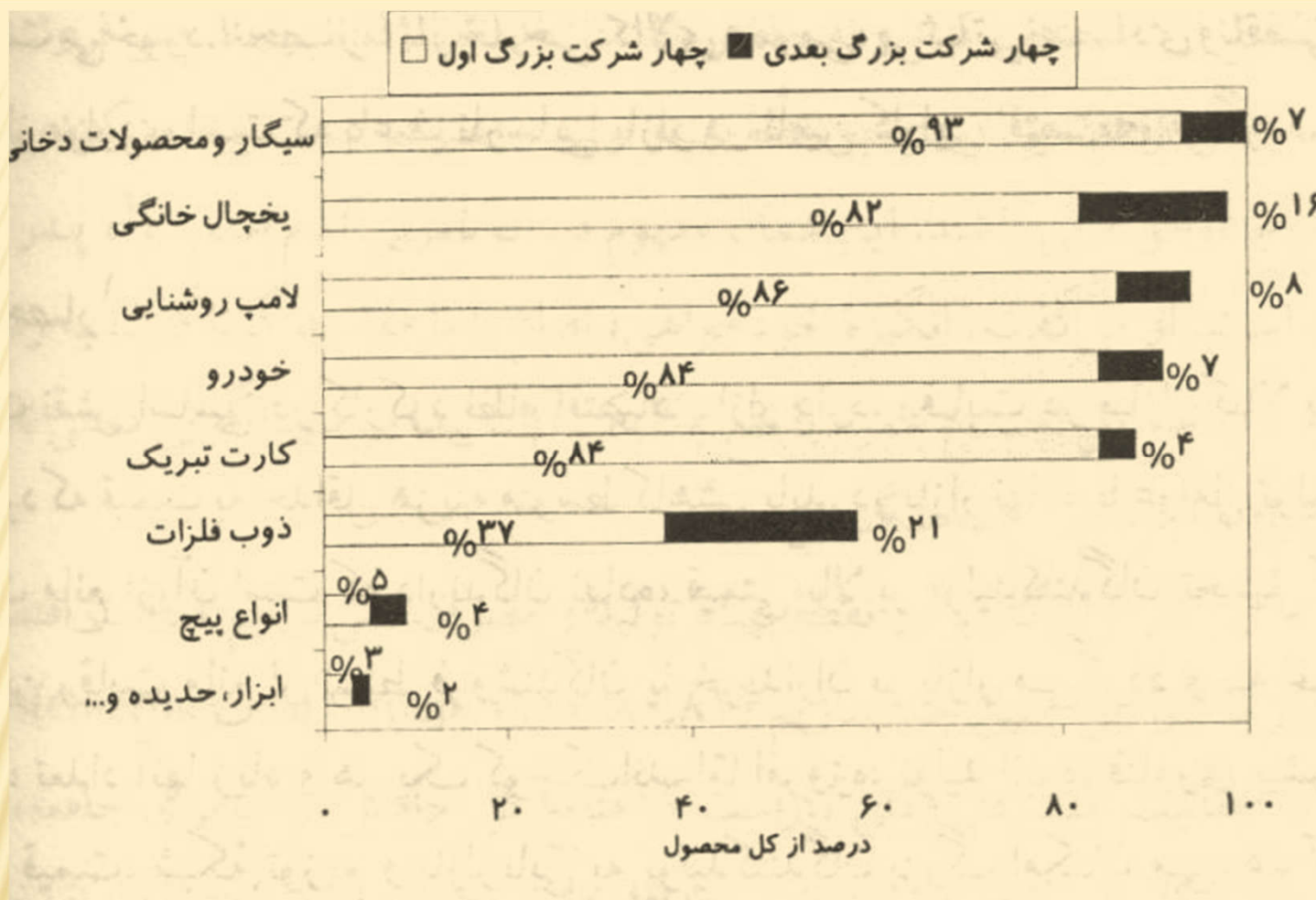
× امروزه دلایل بسیار مستدل و قابل اطمینانی وجود دارد که بازار آزاد در حصول نقطه کارا با شکست روبروست. از مهمترین این موارد عبارتند از: **انحصار، آثار خارجی، کالای عمومی، بی ثباتی اقتصادی و ناقصی های بازار** در اقتصاد که بصورت مختصر به شرح هر یک می‌پردازیم.

۹- مسئله انحصار: (Monopoly)

× موفقیت بازار (اقتصاد سرمایه داری) بخاطر وجود رقابت در تولید کالاها و خدمات است، کیفیت بهتر، قیمت تمام شده کمتر و عدم اجحاف به مصرف کنندگان.

× برخی از صنایع نظیر فولادسازی - هواپیما سازی، کشتی سازی، راه آهن، سیگار و بسیاری از صنایع مادر در بیشتر کشورها بصورت انحصاری اداره می شود.

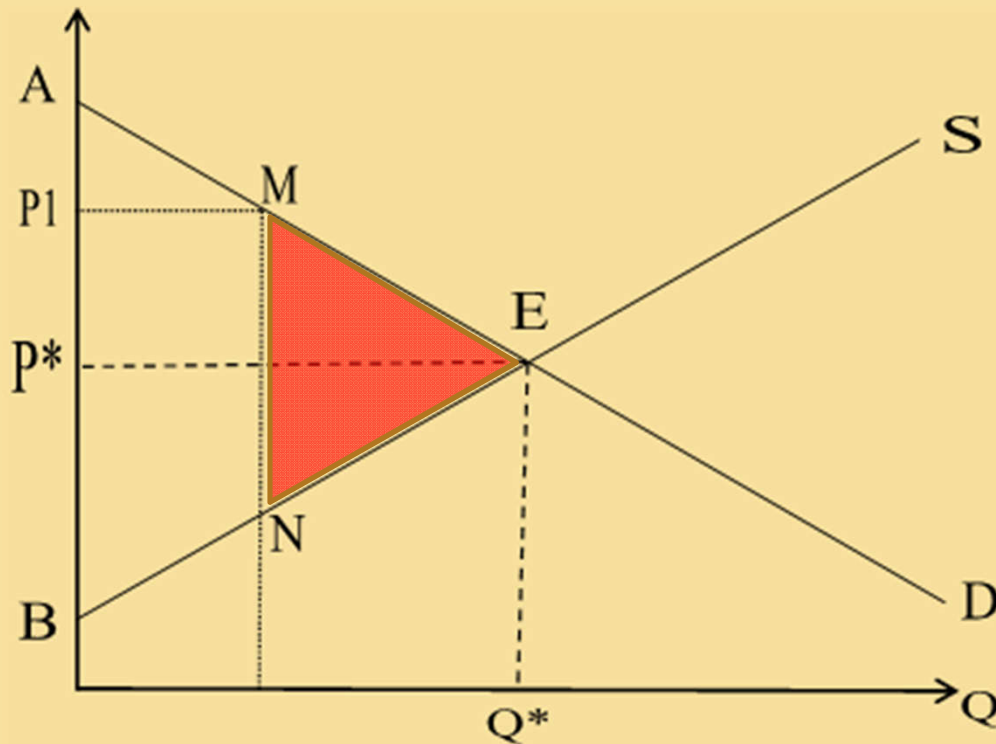
× بعنوان مثال در آمریکا ۴ شرکت عمده دخانیات حدود ۹۳ درصد تولید و فروش بازار را در اختیار دارند یا صنایع یخچال سازی و در کشور ما نیز بسیاری از صنایع.

شدت تمرکز در برخی صنایع ایالات متحده آمریکا، ۱۹۹۲

✘ هنگامیکه انحصار در بازار وجود داشته باشد، تولید در سطح کارا و بهینه صورت نخواهد گرفت. (تبانی واحدهای انحصاری وجود دارد)

✘ در این شرایط تولید بجای سطح کارا Q^* در سطح کمتر از آن صورت می گیرد و لذا قیمت نیز بالاتر از قیمت P^* تعادلی خواهد بود و نهایتاً به مصرف کنندگان اجحاف می گردد. (شکل زیر)

✘ قبلاً: خالص منافع اجتماعی در حالت رقابت کامل، مثلث ABE در حال حاضر: خالص منافع اجتماعی در حالت انحصاری، دوزنقه $ABNM$

✘ نتیجه:

جامعه نسبت به حالت رقابتی به اندازه مثلث MEN منافع اجتماعی را از دست می دهد. جامعه اصطلاحاً زیان می برد.

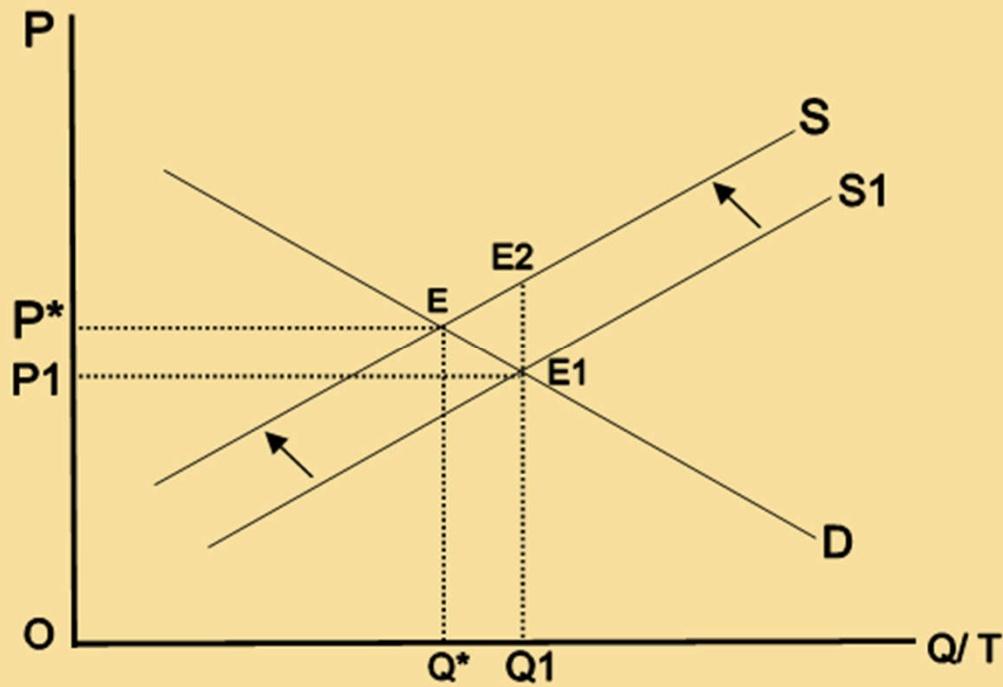
آثار خارجی (Externalities):

✘ منظور از آثار خارجی آلودگی های ناشی از برخی فعالیت ها و صنایع زیانبار و آلاینده ای است که بر اثر فعالیت های انحصاری ایجاد می گردد، نه تنها منفعتی عاید افراد حوالی اینگونه فعالیتها نمی شود، بلکه با خطرات اجتماعی و زیانهای اجتماعی مواجه هستند.

✘ بعنوان مثال: فرودگاه های داخل شهرها، راه آهن، ترمینالها، دپوی اتوبوسرانی، کارخانه های دودزا و واحدهای تولید مواد شیمیایی و شوینده ها که مواد زائد به رودخانه های اطراف و شهرها روانه می نمایند.

✘ نتیجه: چنین واحدهایی در بازار تولید کارا و بهینه ندارند؛ زیرا هزینه های اجتماعی مربوط به رفع آلودگی های محیط زیست را پرداخت نمی کنند. فقط منافع خصوصی و شخصی خود را حداکثر می کنند لذا با منظور نمودن هزینه های اجتماعی قیمت تمام شده این واحدها افزایش می یابد و ممکن است تولید صورت نگیرد.

هزینه خارجی و تولید ناکارا

منافع خارجی و تولید ناکارا

